

VOORAF

DICK DE JONG

Dit jaar is het twintig jaar terug dat de Stichting Boerderij & Erf Alblasserwaard-Vijfheerenlanden werd opgericht. Inmiddels vanwege gebiedsuitbreiding van naam veranderd in Stichting Boerderij & Erf Alblasserwaard-Krimpenerwaard-Vijfheerenlanden. En nog steeds volop in actie. Niet op de barricaden, maar wel nadrukkelijk aanwezig. Dat gaat u merken bij de komende Verlichte Proeverijen Route in de Vijfheerenlanden, maar later ook op andere plekken en manieren. We moeten meer aan de weg timmeren en daarbij is uw hulp noodzakelijk. .

Er is een nieuwe voorzitter en we hebben eens op een rijtje gezet wat we in de tijd van ons bestaan onder meer hebben gedaan. Meer daarover leest u in deze een volgende nieuwsbrief. Nieuw is een column van Henk Bovekerk. Van harte aanbevolen.

Boerderij aan de Bovenbergscheweg in Bergambacht, geaquarelleerd door J. Verheul Dzn.

RUITEN

Een van de woorden die wordt gebruikt om vensterglas aan te duiden is ruit, meervoud ruiten. Ruiten en vensters bevinden zich in een raamkozijn. Maar waar komt de naam ruit nu vandaan?

Voor het kunnen plaatsen van ruiten is een raamkozijn nodig. Dat werd in de gevel in het open gat geplaatst en dat gebeurde in onze streken voor het eerst in de Romeinse tijd. Toen de Romeinen ons gebied weer verlieten, namen ze ook die kennis mee. Het duurde tot in de elfde eeuw eer er weer vensterglas kwam. Voordien

gebruikte men zoals vanouds de open gaten, die tegen slechtere weersomstandigheden, zoals koude en wind, door middel van luiken werden gesloten.

Het eerste glas dat wij kennen was het zogenaamde geslingerd glas. Dat had de ronde vorm van een voet van een wijnglas. Door een aantal van die ronde glasstukken in lood te zetten kon met een grotere raamopening overspannen. De kleine stukken glas werden dus bijeen gehouden door loodstrippen. Men was in de middeleeuwen eenvoudigweg niet in staat om grotere stukken glas te maken. Maar de kennis nam toe en de glasmakers lukten het om steeds grotere stukken glas te vervaardigen, weliswaar met andere methoden. Omwille van de stevigheid bleef men echter kleine stukken gebruiken. Om daarbij zo weinig mogelijk glas te verliezen sneed men uit de glasplaatjes ruitvormige stukjes glas. Die ruitjes waren ongeveer 8 x 12 cm groot. Vanwege de vorm werden die ruiten genoemd. Mogelijk houdt dat verband met de vorm van het blad van de plant de wijnruit.

In dit oude kerkraam zijn de ruiten nog goed te herkennen.

Toen men later wel grotere glasplaten kon maken waren die nog helemaal niet zo groot. Vandaar dat er in de ramen een roedeverdeling werd toegepast, zodat er toch grotere stukken ruit konden worden geplaatst, terwijl de stevigheid gewaarborgd werd. Dat gebeurde nog vele eeuwen, tot men zoals in de huidige tijd in staat was om echt grote glazen platen te maken.

COLUMN

HENK SR BOVEKERK

BEROEPSKEUZE

'En heb jij nooit boer willen worden?' Een terechte vraag aan een boerenzoon! Immers, ik ben geboren in een bedstee in de boerderij van mijn ouders.

Toen ik ooit voor de keus stond voor het boerenvak te kiezen, was mijn beeld van de agrarische sector nogal wat anders dan die nu is. Thuis een boerderijtje met een beetje land; in 1967 voor dertig mille (gulden) verkocht en nu, anno 2019, is het voor één miljoen (euro) te koop: een chique landhuis in de polder.

Thuis stonden vroeger, zoals overal, de koeien een seizoenlang op stal vastgebonden. Een huis vol met stank van kuilgras en stront. Een ploeterend boerenbestaan van de vroege ochtend tot de late avond. Mij niet gezien om boer te worden en later, veel later, voelde ik enige spijt bij het zien van prachtige stallen in grote en moderne gebouwen. Maar ja, voorbije tijden keren niet terug!

Om aan te geven dat in de Krimpenervaard er 'kabel' zou worden aangelegd heeft men alles uit de kast gehaald.

IJSPRET TUSSEN DE BOERDERIJEN

Elke winter opnieuw gaan de gedachten van velen terug naar de winters dat er nog volop kon worden geschaatst. Het lijkt wel of dat 'vroeger' veel meer kon dan tegenwoordig. Dat is ook wel zo. Maar het was zeker niet zo dat er elke winter op de ijzers gestaan kon worden. Dat we denken dat dit wel zo was, komt door het feit dat herinnering het verleden verzoet.

In een landelijke krant stond laatst een artikel over de grote hoeveelheid wedstrijd-schaatsers die ons land de afgelopen decennia heeft voortgebracht. Nadrukkelijk stond daarbij de opmerking dat dit heel veel boerenzoons waren, die waren gewend om aan te pakken.

Rechts een zeventiende-eeuwse tekening (van Simon Poelenburg), waarop schaatsers te zien zijn bij een boerderij. Wellicht is dit een van de vele afbeeldingen die gemaakt zijn in de tijd die wordt aangeduid als de Kleine IJstijd.

Een periode enkele eeuwen terug met opvallend koude winters. Toen zijn er heel wat beroemde ijstaferelen verschenen. Maar ook in de twintigste-eeuw gebeurde het met regelmaat dat er een goede winter was. Sommigen wel heel erg koud.

Die van 1962 op 1963 was wel heel erg bar. Toen kon er lange tijd worden genoten van het bevroren water. Het vroom zo hevig dat hier en daar de voedselvoorziening in het gedrang kwam. Maar het gaf ook ongekende mogelijkheden. Een mentocht voor auto's, met stempelposten en een wedstrijdement. Schaatsen en autorijden

over het tussen de boerderijen gelegen ijsdek. Heel bijzonder en zeker uniek.

Rechts nog een bijzondere foto, wellicht van wat jonger datum. Een ijsbreker aan het werk op het Merwedekanaal. Dat moet in werkelijkheid een mooi gezicht geweest zijn, zo'n 'beer van een boot' tussen de aan weerskanten liggende weilanden.

Elke herfst is er weer hoop, maar veel winters laten het afweten.

NIEUWE VOORZITTER

De Stichting Boerderij & Erf AKV heeft een nieuwe voorzitter. Tijdens de jaarlijkse kaderavond gaf Kees Bakker na 13 jaar voorzitterschap het stokje over aan Arie Bassa. Van een voormalig burgemeester naar een waterschapbestuurder.

Kees Bakker (l) krijgt een bos bloemen en een handdruk van Arie Bassa.

Kees Bakker volgde eertijds Piet Pellikaan op, die als eerste voorzitter de kar vanaf de oprichting van de stichting had getrokken.

Tijdens zijn functioneren heeft Kees Bakker kans gezien om Boerderij & Erf AKV nog meer op de kaart te krijgen. Door aandacht te vragen voor het bestaan en vooral het functioneren van deze organisatie, die zich in het bijzonder inzet voor de vele boerderijen die de streek nog rijk is. Dat is nodig, want de boerderij worden niet voor niets de iconen van de streek genoemd. Ze zijn kenmerkend voor het gebied en te waardevol om ze te veronachtzamen. De boerderijen moeten niet alleen tegen teloorgang en sloop worden behoed, maar als ze vrijkomen en er geen agrarische bedrijfsvoering meer plaats vindt, moet er ook een passende nieuwe bestemming voor worden gevonden.

Zoiets was Kees wel toevertrouwd. Zijn uitgebreide netwerk en zijn kundigheid in het omgaan met mensen zorgde ervoor dat de stichting ook in een tijd dat er minder een beroep op advies werd gedaan bleef functioneren. Hij was vooral ook een ambassadeur van de stichting, die iedereen wist over te halen tot het hebben van sympathie voor de boerderij.

Het bestuur is ervan overtuigd dat Arie Bassa de door zijn voorganger ingezette vaart er in zal houden en Boerderij & Erf nog meer in beeld zal brengen.

VERLICHTE PROEVERIJEN ROUTE

Na de succesvolle Verlichte Proeverijen Route 2018 in de Krimpenerwaard is het nu de beurt aan de Vijfheerenlanden om in de belangstelling te mogen staan en gedurende drie weken het middelpunt te zijn van het genietende publiek. Natuurlijk heeft Boerderij & Erf AKV hier een bijdrage aan geleverd, zowel financieel als in uitvoerende zin. Immers, het zijn de boerderijen, die centraal staan. Gebouwen waar we met elkaar zo trots op zijn. Meer dan honderd worden in het felle licht gezet en op veel plaatsen valt er ook wat te proeven of te beleven. Daarbij gaat het vooral om wat de streek te bieden heeft. Van 31 januari tot en met 16 februari 2019 kan er elke donderdag-, vrijdag- en zaterdagavond een prachtige route worden gereden, door de plaatsen Lexmond, Hei- en Boeicop, Leerdam, Leerbroek en Schoonrewoerd.

Het is natuurlijk niet voor niets dat deze keer de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden centraal staat. Elke routeavond duurt van 19.00 tot 22.00 uur en naast tal van karakteristieke boerderijen zijn er ook enkele andere deelnemende panden, zoals molens, een kerk, brugwachterswoningen en voormalige arbeidershuisjes.

Verlichte proeverijenroute Vijfheerenlanden

31 januari, 1, 2, 7, 8, 9, 14, 15 en 16 februari 2019

19.00-22.00 uur

Een verrukkelijke ontdekkingsstocht over het platteland

Voor meer informatie: - www.facebook.com/verlichteproeverijen
- www.verlichteproeverijen.nl
- info@verlichteproeverijen.nl

Stichting Utrecht
www.stichtingutrecht.nl

Rivierenland fonds

Rabobank

PRINS BERNHARD
CULTUURFONDS
De kracht van het groen

Den Hartog Riet

VRIJKOMENDE AGRARISCHE BEBOUWING

Op dit moment heeft de stichting twee belangrijke projecten onderhanden. De ene is het digitaliseringsproject, bedoeld voor het verder uitbreiden en nog gemakkelijker toegankelijk maken van de beeldbank. Daarover start dezer dagen een pilot en verneemt u later meer.

Het tweede project moet oplossingen vinden bij het op een juiste wijze herbestemmen van vrijkomende agrarische bebouwing.

Het probleem

Bij vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) gaat het om een grote hoeveelheid landelijke bedrijfsruimte die naar verwachting leeg komt te staan. Landelijk gezien zullen tot 2030 32 miljoen m² gebouwen hun agrarische functie verliezen. Voor ongeveer de helft kan een andere invulling worden gevonden. 15 miljoen m² zal volgens de huidige prognose leeg blijven staan. Dat is meer dan de verwachte leegstand van kantoorruimte en van winkelruimte.

Het hele landschap op een foto: lintbebouwing links, verstedelijking rechtsboven, door sloten omgeven weilanden, doorsneden door ruilverkavelingswegen en hier en daar een tiendweg.

Foto: Polderatlas van Nederland.

Oorzaken

De belangrijkste oorzaak ligt in de schaalvergroting van de landbouwindustrie. Het agrarische land wordt wel overgenomen, maar de stallen en woning(en) doorgaans niet. Hierdoor ontstaat er gevaar van verloedering van het landschap (minder of helemaal geen beheer) en bodemvervuiling (asbest kan in de bodem terecht komen). Januari 2017 verscheen de afstudeerrapportage 'De toekomst van vrijkomende agrarische bebouwing in de Alblasserwaard' van Tim Wiegers. Vervolgens werd dit opgepakt door het Gebiedsplatform Alblasserwaard-Vijfheerenlanden, die dit zag als een maatschappelijke uitdaging. Hun website vermeldt: door problemen met de opvolging, opschalingsdruk en regelgeving zal er de komende jaren naar schatting ruim 377.026 m² agrarische bedrijfsoppervlakte leeg komen in de regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden. Hierbij wordt nadrukkelijk ook de ruilverkavelingsboerderij genoemd in het kader van een passende en renderende herbestemming.

Landschapverrommeling

De vraag is of de historische waarde, waarmee de streek doorspekt is, wel bewaard blijft? Wat kunnen de leegkomende gebouwen nog betekenen voor de streek? Het Gebiedsplatform A-V heeft daarom drie bijeenkomsten georganiseerd rondom dit thema, vanuit de invalshoeken: (1) natuur & landschap, (2) de stoppende boer en (3) de overheid. Het doel van de avonden was om met elkaar de dialoog aan te gaan. Een panklare oplossing is er niet. Maatschappelijke organisaties, boeren en overheid moeten gezamenlijk op zoek naar een oplossing, met de nadruk op samen. Maar nadrukkelijk wel met maatwerk.

Uitdaging voor Boerderij & Erf

De Stichting Boerderij & Erf AKV heeft intussen de hiertoe uitgestoken hand gepakt, wat ook blijkt uit dit project Vrijkomende Agrarische Bebouwing. Door de problematiek aan te pakken als een uitdaging door de streek zelf, ligt een oplossing in de opvallend ondernemingsgezinde Alblasserwaard-Vijfheerenlanden voor de hand.

FOTO-EXPOSITIE

Op dit moment is in Graafzicht in Bleskensgraaf een foto-expositie te zien met als thema Het Boerenwerk in de Alblasserwaard. Dit is een initiatief van de Werkgroep Boerenerven van Boerderij & Erf AKV. Ook zijn er maquettes van boerderijen te zien, een van Rokus van der Giessen en later ook een van Meine Mollema. De foto's daterend uit de twintigste eeuw, zijn uitgezocht door de leden van de werkgroep, met als achterliggend idee: 'Wij willen voorkomen dat mensen dit zo herkenbare beeld vergeten. Zo ook het beeld van het boerenleven. Hoe zag het er

vroeger uit?', vraagt Wil Kortleve zich af; e woont haar leven lang op een boerderij, die ze samen met haar man heeft gerund en waarvan haar zoon nu als vijftiende generatie de scepter zwaait. De foto's (uit de eigen albums van de leden en het omvangrijke stichtingsarchief) zijn uitgevoerd in zwartwit. Ze gaan terug tot van voor de Tweede Wereldoorlog. Er zit ook een foto tussen uit de jaren veertig. Eén van de werkgroepleden, Jannie Bakker, staat erop afgebeeld bij een boerenstoep, toen ze nog een klein meisje was. Voor de foto-expositie bent u welkom in Graafzicht, Burg. Dekkingstraat 1, 2971 AC Bleskensgraaf.

Een arrentikker.

VRIJWILLIGERS NODIG

Om alle werkzaamheden te kunnen uitvoeren, is er hulp nodig. Daarom zoekt het bestuur vrijwilligers voor de realisatie van de doelstellingen en een stukje van een project of werk. Hierbij wordt gedacht aan de volgende taken:

- Het fotograferen van nog in de beeldbank ontbrekende panden of van panden, waar een andere foto van wordt gewenst.
- Het aanvullen van de beeldbankfoto's met informatie over de afgebeelde boerderijen en boerderij-onderdelen.
- Het vertegenwoordigen van de stichting bij evenementen en gelegenheden, zoals de nu aan de gang zijnde verlichte proeverijen route.

Reacties graag naar de secretaris, waarna er met u een afspraak wordt gemaakt.

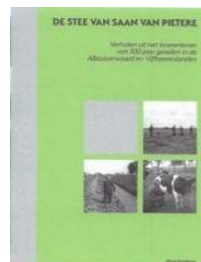
CADEAU-IDEEËN

€ 14,95, 100 pagina's ISBN: 9789080803879

108 pagina's, € 14,95 ISBN: 9789080803800

96 pagina's € 14,95. ISBN 9789080803886

352 pagina's € 35,00 ISBN: 9789080803855

De boeken zijn te koop de verschillende boekhandels, bij het secretariaat en in Museum De Koperen Knop. U kunt ze ook toegestuurd krijgen, maar dan betaalt u wel de verzendkosten.

ADVERTENTIES

KOOL & VAN DEN TOREN

• deskundig
• vertrouwd
• persoonlijk

Dé makelaardij van de Alblasserwaard

Derpstraat 63a 2969 AD Oud-Alblas +084-691956 • info@koolvandenoren.nl

WWW.KOOLVANDENTOREN.NL

De Koning & Witzler
de makelaars voor vrijstaand wonen

WIJ ZIJN ALS MAKELAAR GESPECIALISEERD IN "VRIJSTAAND WONEN"

Regelmatig verkopen wij ook monumentale boerderijen. Wij vinden het belangrijk dat een koper "gevoel" heeft bij de aankoop van zo'n boerderij. Als koper en verkoper samen belangstelling hebben voor oude details, is een voorspoedige verkoop vaak het resultaat.

Wilt u uw boerderij verkopen?
Neem dan vrijblijvend contact met ons op.

De Koning & Witzler
de makelaars voor vrijstaand wonen

Oesteinde 32, 3466 LB Waarder
Telefoon 0348 - 502 224
Westwal 34, 4141 AP Leerdam
Telefoon 0345 - 599 394

funda **NVA-WONEN**

www.koningwitzler.nl

DE JONG BELEIDSADVIES

Dick de Jong

Bullerdams 51
3371 BA Hardinxveld-Giessendam
06-22845880
djjah.st@planet.nl
www.dejongbeleidsadvies.nl

projecten
management
secretariaat
teksten
publiciteit
communicatie

Lakerveld
ingenieurs- & architectuurbureau

herbestemming, restauratie, renovatie & nieuwbouw

Hoofdgeb. 10 • 4222 PL Hoornbeek • T 0183 323400 • H info@lakerveld.nl
K.v.z. Handelsregister 28877011 • Handelskamer 56.01.04.570 • K.v.k. NL 36.34401180 • 1944 17 • BTW 04.0626336

WWW.LAKERVELD-NOORDERLOOS.NL

Herbestemming Maria Johanna Hoeve Noordeloos

UITSMIJTER

Redactie en samenstelling: Bureau Tekstwerk – Dick de Jong - djtekst@planet.nl – 06-22845889

BOERDERIJ & ERF
alblasserwaard - vijfheerenlanden

secretariaat: Sluis 57 2964 AT Groot-Ammerz
0184-661425 06-53759618
secretariaat@boerderijnerf.nl www.boerderijnerf.nl